

Asiakkaan omalla etiketillä varustettujen alkoholijuomien merkinnät

8.2.2005 Dnro 72/43/2005

Tämä ohje kumoaa Tuotevalvontakeskuksen 25.10.2004 (Dnro 287/43/2004) antaman vastaavan nimisen ohjeen.

Asiakas/jälleenmyyjä voi osallistua alkoholijuomien nimeämiseen ja/tai muuhun etiketöintiin. Esimerkkejä asiakkaiden omista etiketeistä ovat kauppakettujen omat siiderit/oluet, talonviinit tai juhlien/tilaisuuksien nimikkojuomat.

Nämä juomat eivät eroa etiketeille asetettujen vaatimusten suhteen muista markkinoilla olevista alkoholijuomista. Alkoholijuomien pakkausmerkintöjä suunniteltaessa ja laadittaessa on otettava huomioon **alkoholi-, elintarvike- ja kuluttajasuojalain** vaatimukset. Ohessa on esitetty yhteenveto alkoholijuomien pakkausmerkintävaatimuksista.

Alkoholilainsäädännön asettamat vaatimukset alkoholijuomien etiketeille

Koska alkoholijuoman pakkaus, tuotenimi ja etiketti ovat osa markkinointia, pakkausta ja sen tekstejä sekä kuvitusta laadittaessa on otettava huomioon myös alkoholilain mainontasäännösten asettamat edellytykset.

Alkoholilaissa kielletään alkoholijuoman mainonta, epäsuora mainonta ja kuluttajin kohdistuva muu myyninedistämistoiminta, jos

- se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei alkoholilain 16 §:n mukaan saa myydä, tai siinä kuvaillaan tällaisia henkilöitä (esimerkiksi häiritsevästi käyttäytyvät tai selvästi päihtyneet)
- siinä yhdistetään alkoholin käyttö ajoneuvolla ajamiseen
- siinä korostetaan alkoholijuoman alkoholipitoisuutta myönteisenä ominaisuutena
- siinä kuvataan alkoholin runsasta käyttöä myönteisenä tai raittius tai alkoholin kohtuukäyttö kielteisesti
- siinä luodaan kuva, että alkoholin käyttö lisää suorituskykyä tai edistää sosiaalista tai seksuaalista menestystä
- siinä luodaan kuva, että alkoholilla on lääkinnällisiä tai terapeuttisia ominaisuuksia tai että se piristää, rauhoittaa tai on keino ristiriitojen ratkaisemiseksi; sekä
- se on hyvän tavan vastaista, siinä käytetään kuluttajan kannalta sopimatonta menettelyä tai annetaan muutoin alkoholista, sen käytöstä, vaikutuksista tai muista ominaisuuksista totuuden vastaista tai harhaanjohtavaa tietoa.

Alkoholilain mukaan väkevien juomien myyninedistäminen on sallittu siten kuin sosiaali- ja terveysministeriö siitä tarkemmin määrää päätöksessään (841/95). Päätöksen 5 §:n mukaisesti, mainonnan on tällöin oltava asiallista ja hillittyä. Valviran näkemyksen mukaan täyttääkseen tämän vaatimuksen, väkevien alkoholijuomien etiketeissä toteutetun mainonnan tulee täyttää vähintään samat edellytykset kuin alkoholilain 33 §:n 2 momentissa on asetettu mietojen alkoholijuomien mainonnalla tai myyninedistämiselle.

Humorististen aiheiden käyttö etikettien teksteissä, kuvituksessa tai tuotenimissä ei sinänsä ole kiellettyä, jos sen voidaan katsoa olevan hyvän tavan mukaista. Huumorin käyttöön etiketeissä tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomioita. Huumori ei saa esimerkiksi

- johtaa harhaan tuotteen ominaisuuksien tai koostumuksen suhteen,

- hämärtää rajaa alkoholijuoman ja lääkkeen tai ravitsemuksellisen lisän välillä
- vaarantaa tuotteen turvallista käyttöä; tai
- olla jotain väestöryhmää tai kansalaisuutta loukkaavaa.

Esimerkkejä Valviran ratkaisukäytännöstä alkoholilain mainontasääntöjen kannalta on saatavilla Valviran alkoholimainontaohjeesta 1.9.1999 (Dnro 2/02/99, uudistettu osittain ohjeella 22.10.2001, Dnro 2/02/01). Ohjetta sovelletaan myös etiketeissä toteutettuun mainontaan.

Elintarvikelainsäädännön asettamat vaatimukset alkoholijuomien etiketeille

Alkoholijuomien päällysmarkkinöistä säädellään elintarvikkeiden pakkausmerkintäasetuksessa, mikäli niistä ei säädetä muussa lainsäädännössä (kauppa- ja teollisuusministeriön asetus elintarvikkeiden pakkausmerkinnöistä 1084/2004).

Alkoholijuomien myyntipakkauksesta tulee ilmetä vähintään seuraavat **pakolliset pakkausmerkinnät**

- myyntinimitys
- valmistajan, pakkaajan tai myyjän nimi tai toiminimi sekä osoite
- alkoholipitoisuus tilavuusprosentteina (ilmoitettuna korkeintaan yhdellä desimaalilla)
- sisällyksen määrä litroina, senttilitroina tai millilitroina; sekä
- juoma- tai pullotuserän tunnus.

Oluen, sahdin ja muiden käymisteitse valmistettujen (ei kuitenkaan yli 10 tilavuusprosenttia alkoholia sisältävien juomien) pakkausmerkinnöissä on lisäksi ilmoitettava vähimmäissäilyvyysajankohta.

Etiketimerkinnät on tehtävä pysyvällä tavalla helposti havaittavaan paikkaan riittävän isokoisin kirjaimin niin, että ne ovat helposti luettavia ja ymmärrettäviä. Merkinnät on myös niissä käytetyn kielen puolesta tehtävä siten, että kuluttajan on helppo ymmärtää kaikki päällysmarkinnat.

Koska alkoholijuoman turvallinen käyttö ja säilytys edellyttää tietoa juoman sisältämästä alkoholista, etiketin tekstit ja kuvitus eivät saa johtaa kuluttajaa harhaan siitä, että kyseessä on alkoholia sisältävä juoma. Jos tuotteen nimestä ei selviä, että kyseessä on alkoholia sisältävä juoma, tulee juoman alkoholipitoisuutta osoittava luku merkitä siten, että se tulee riittävän selvästi esiin pakkauksesta. Etenkin käytettäessä tuotenimenä sellaista nimeä (esimerkiksi erisnimet), josta ei voi päätellä juomatyyppejä, on myyntinimikettä täydennettävä tuoteryhmän nimellä (esimerkiksi olut tai ”käymisteitse valmistettu alkoholijuoma”).

Elintarvike- ja alkoholilainsäädännön asettamien vaatimusten lisäksi eräiden tuoteryhmien esittelystä (esimerkiksi viinituotteet) on EU-säädöksiä, joiden vaatimukset yhteisön alueella markkinoitavien juomien on aina täytettävä.

Tuotteiden markkinoille saattaminen

Kaikista markkinoille tulevista tuotteista on tehtävä tuoteilmoitus. Jos samalla EAN -koodilla (tai Valviran antamalla tuotenumeraalilla) varustettua alkoholijuomaa nimetään ja etiketöidään usealla eri etiketillä (esimerkiksi eri kauppaketjujen omina siidereinä), tulee tuoteilmoituksen liitteenä toimittaa tieto rinnakkaisnimityksestä (tarvittaessa tämän selvityksen voi tehdä vasta tuotteiden nimeämisen yhteydessä).

Omilla etiketeillä varustettujen alkoholijuomien myynnissä tulee noudattaa alkoholilakia. Tukku- ja valmistusluvan haltijat voivat myydä tuotteitaan ainoastaan tukkumyynti-, anniskelu- tai vähittäismyyntiluvan haltijoille.

Vastuu ja valvonta

Alkoholijuoman maahantuojalla ja valmistajalla on vastuu siitä, että tuote ja sen päällysmerkinnät ja muu esittely ovat siitä annettujen säännösten ja määräysten mukaisia. Valviran tehtävänä on mm. ohjata elinkeinoharjoittajia ja valvoa vastuun toteutumista.

Valvira voi kieltää alkoholijuoman luovuttamisen markkinoille tai korvauksetta velvoittaa poistamaan alkoholijuoman markkinoilta, jos tuote tai sen esittely on siitä annettujen säännösten ja määräysten vastainen tai jos juomasta mahdollisesti aiheutuvia terveydellisiä haittoja ja vaaroja ei ole asianmukaisesti valvottu tai jos kieltö on muutoin perusteltua ihmisten terveyden suojelemiseksi.

Lisätietoja pakkausmerkinnöistä saa Valvirasta p. 09-7729 2450 tai s-posti: alkoholi@valvira.fi